

Соціально-політичний конфлікт в сучасному науковому дискурсі: історія і теорія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	C- Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C5 Соціологія
Освітня програма	Сертифікатна програма "Врегулювання конфліктів в соціально-політичній сфері"
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	1 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	5 кредитів / 150 годин, лекції 16 год., практичні заняття 30 год., самостійна робота 104 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен, МКР
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: кандидат політичних наук, доцент, Багінський Андрій Владиславович, e-mail: andrei.baginsky@gmail.com Практичні: кандидат політичних наук, доцент, Багінський Андрій Владиславович, e-mail: andrei.baginsky@gmail.com
Розміщення курсу	https://do.ipk.kpi.ua

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Основна ціль навчальної дисципліни: сформувати у слухачів знання про чинники виникнення та перебігу конфліктів у соціально-політичній сфері на різних рівнях їх функціонування

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів як майбутніх професіоналів здатностей:

- застосовувати соціально-наукові знання для концептуалізації та розробки дієвих підходів врегулювання конфліктів, які мають соціальні та / або політичні витоки та відбуваються на різних рівнях соціальної системи;

- застосовувати методи збору, аналізу обробки соціальної інформації про конфліктні процеси та здійснювати моделювання конфліктів з метою їх прогнозування;
- надавати консультації державним та недержавним організаціям у сфері конфліктів та відновного правосуддя;
- використовувати сучасні інформаційні технології та системи у сфері врегулювання конфліктів та відновного правосуддя;
- до критичного, системного та мультидисциплінарного дискурсу, який бере на озброєння здобутки соціально-поведінкових та правничих наук, а також інших релевантних галузей знань в дослідницькій та практичній діяльності з врегулювання конфліктів.

Згідно з вимогами сертифікатної програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

- застосовувати сучасні концепції (з оперттям на історичну мікросоціологію) та інші релевантні дослідницькі програми для створення ефективних методик врегулювання конфліктів в соціально-політичній сфері;
- володіти навичками концептуального /та методологічного забезпечення діяльності державних та недержавних організацій з врегулювання конфліктів та відновного правосуддя у соціально-політичній сфері;
- запроваджувати методики врегулювання конфліктів в соціально-політичній сфері, враховуючи їх багатовимірний характер.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: базові знання, здобуті на бакалаврському рівні, зокрема з соціології, політичної науки, конфліктології та методології соціальних досліджень.

Постреквізити: Переддипломна практика, виконання магістерської дисертації.

3. Зміст навчальної дисципліни

1. Соціально-політичні конфлікти: історія і сучасність.
2. Структурні та ідеативні чинники соціально-політичних конфліктів.
3. Основні концептуальні підходи до пояснення /інтерпретації соціально-політичних конфліктів.
4. Типи політичних режимів та врегулювання соціально-політичних конфліктів.
5. Аналіз соціально-політичних конфліктів у модерних суспільствах: від міждержавного до світ-системного виміру.
6. Міжнародний досвід та практики врегулювання соціально-політичних конфліктів.
7. Роль історичної спадщини у сучасних соціально-політичних конфліктах: расові конфлікти (на прикладі США).
8. Історичні витоки та досвід врегулювання конфлікту у Північній Ірландії.
9. Етно-політичні конфлікти у контексті залежності та недорозвитку (наприкладі Гватемали).

4. Навчальні матеріали та ресурси

Всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються студентам електронною поштою або розповсюджуються через обраний студентами месенджер.

Базова:

1. Соціологія модерну та модернізації [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальності 054 «Соціологія», спеціалізації «Врегулювання конфліктів та медіація» / П. В. Кутуєв, А. В. Багінський, О. І. Василюк, М. Н. Єнін, О. М. Казьмірова, Т. В. Коломієць, Г. О. Коржов, Д. В. Макаренко, І. В. Мацко-Демиденко, І. В. Піголенко, О. П. Северинчик, О. Л. Якубін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 3333 кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 355 с. <http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2020/02/Sociology-of-modernity-and-modernization.pdf>
2. Маркс К., Енгельс Ф. Маніфест Комуністичної партії. <https://www.marxists.org/ukrainian/marx-engels/1848/manifesto/index.htm>
3. Буткалюк В. Бедность, неравенство, миграция. Социальные последствия рыночных реформ в Украине // Спільне. <https://commons.com.ua/uk/bednost-neravenstvo-migraciya-socialnye-posledstviya-rynochnyh-reform-v-ukraine/>
4. Тилли Ч. Война и строительство государства как организованная преступность // Спільне. <https://commons.com.ua/uk/vojna-i-stroitelstvo-gosudarstva-kak-organizovannaya-prestupnost/>
5. Валлерстайн И. Центристский либерализм как идеология. <https://colta.ru/articles/society/13382-immanuil-vallerstayn-tsentristskiy-liberalizm-kak-ideologiya>

Допоміжна:

6. Роздольський Р. Фрідріх Енгельс про Україну // Спільне. <https://commons.com.ua/ru/fridrih-engels-pro-ukrayinu/>
7. Валерстайн І. Насильство і капіталістична світо економіка // Журнал «І». <http://www.ji.lviv.ua/n39texts/wallerstein3.htm>
8. Валлерстайн І. Нові бунти проти системи // Спільне. <https://commons.com.ua/uk/novy-bunti-proti-sistemi/>
9. Валлерстайн І. Структурні кризи // Спільне. <https://commons.com.ua/uk/strukturni-krizi/>
10. Вольський О. М. Вплив транзиту гегемонії на структури символічного насильства в капіталістичній світ-системі // Вісник Національного технічного університету України «ПОЛІТОЛОГІЯ СОЦІОЛОГІЯ ПРАВО». — 2021. — № 2(50). — С. 8-14.
11. Дерлуг'ян Г. Соціальна еволюція людства: західний і радянський модернізаційні досвіди // Соціологіч: теорія, методи, маркетинг. — 2018. — #2. — С. 166–184.
12. Дерлуг'ян Г. Чисто империалистическое самоубийство. <https://pub.wikireading.ru/127853>.
13. Шепелєв М. А. Концепції гегемонії у сучасній геополітичній науці // Грані. — 2013. — # 8 (100). — С. 71–77.
14. Багінський А.В. Сучасні соціально-політичні конфлікти у структурному вимірі / А.В. Багінський// Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. — Київ, 2019. — № 2 (42). — С.6-10. (фахове видання, Index Copernicus)
15. Багінський А.В. «Ліберальний мир» як концепція та практика врегулювання конфлікту / А.В. Багінський// Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. праць. — Київ, 2019. — № 3 (43). — С.15-20. (фахове видання, Index Copernicus)
16. Darder A. , Fletcher B. Black Lives Matter Is Part of a Global Struggle Against Oppression // Jacobin. <https://jacobinmag.com/2020/08/black-oppression-racism-dr-king-colonialism>
17. Dianara A. Happy Birthday, Gilets Jaunes // Jacobin. <https://jacobinmag.com/2019/11/gilets-jaunes-yellow-vests-movement-protests-anniversary-france>
18. Social & Political Conflict – Understanding the Sources. <https://mediatorsbeyondborders.org/what-we-do/projects/dpace/conflict-literacy-framework/understanding-sources/>
19. Gladwell M. The Gift of Doubt // New Yorker. <http://www.newyorker.com/magazine/2013/06/24/the-gift-of-doubt>

20. Why Is an Authoritarian Government Bad? <https://www.liberties.eu/en/stories/authoritarian-government/43519>
21. Wesslau F. The Political Adviser's Handbook. https://fba.se/contentassets/93df04725706423eab79bb5e2bb2040e/fba_handbook_webb.pdf
22. Cobb J. The Matter of Black Lives. A new kind of movement found its moment. What will its future be? // New Yorker. — 2016. — March 6. <http://www.newyorker.com/magazine/2016/03/14/where-is-black-lives-matter-headed>
23. Stephen B. Social Media Helps Black Lives Matter Fight the Power // Wired. — 2015. — November. <https://www.wired.com/2015/10/how-black-lives-matter-uses-social-media-to-fight-the-power/>
24. Wacquant L. From slavery to mass incarceration // New Left Review. — 2002. — # 13. — P. 42-60. <https://newleftreview.org/issues/ii13/articles/loic-wacquant-from-slavery-to-mass-incarceration.pdf>
25. Coakley J. Ethnic Conflict and the Two-State Solution: The Irish Experience of Partition. <https://web.archive.org/web/20120229043534/http://www.passia.org/seminars/2004/John-Coakley-Ireland-Seminar.htm>
26. Melaugh M. Frequently Asked Questions – The Northern Ireland Conflict, 2006. <https://cain.ulster.ac.uk/faq/faq2.htm>
27. A State Apart: Interactive Chronicle of the Conflict in Northern Ireland <https://www.bbc.co.uk/northernireland/learning/history/stateapart/agreement/constitutional/constitution1.shtml>
28. Bigdon C., Korf B. The Role of Development Aid in Conflict Transformation: Facilitating Empowerment Processes and Community Building. <https://berghof-foundation.org/download?lv=esdKcxiVyR%252F46Y2fBSQiXTliODI0ZDI4YWwYzZjNTY2MGU5NDM3ZjdlMGJkZjQ3N2UzOWJjOWE2Zjg4M2MxNDZhZTRlYjgyZWZlZjkzYTgUpjKJQp3bL%252B3gE4nS47ERwwkhw%252FjB0eyDqjg1SI9toHE0uaMd7i0Bp7BeMKS2dFSdxqDpKwFdMy6F2E5Z7fvzuFjjthQ6L26pQvAPm2%252BQGqlfn0NAMjsWUw9oHettGbxUSvvnzbB%252Bbe%252F0WRQp7KjibPiBifm9qYPM0K4lpFBMMA%253D%253D>
29. Press Briefing: Press conference by members of the Guatemala Historical Clarification Commission". United Nations. 1 March 1999. <https://www.un.org/press/en/1999/19990301.guate.brf.html>
30. Varshney A. Ethnicity and Ethnic Conflict. http://ashutoshvarshney.net/wp-content/files_mf/varshneyethnicityandethnicconflict.pdf

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Лекція 1.

Тема: Соціально-політичні конфлікти: історія і сучасність

Основні питання: Конфлікти: дефініція поняття. Конфлікти та їхні форми. Соціально-класові конфлікти. Конфлікти у політичній сфері: а) держава проти громадянського суспільства; б) конфлікти ідеологій та партій в) раса та етнічність як джерело конфліктів.

СРС: Пояснити джерела соціального конфлікту на прикладі в «жовтих жилетів» у Франції. Проаналізувати конфлікти у міжрасових взаєминах на прикладі руху BLM в США.

Література: 2,3,16,17,18

Лекція 2.

Тема: Структурні та ідеативні чинники соціально-політичних конфліктів

Основні питання: Держава як основний агент соціальних змін. Держава як джерело конфліктів. Держава як регулятор конфліктів. Ідеології та ідеологічні конфлікти. Типи ідеологій.

СРС: Проаналізуйте динаміку становлення основних ідеологій світ-систему модерну за І. Валерстайном: консерватизму, лібералізму та радикалізму. Поясніть, чому Ч. Тіллі порівнює процес становлення держави з організованою злочинністю та війною.

Література:4,5,6

Лекція 3.

Тема: Основні концептуальні підходи до пояснення /інтерпретації соціально-політичних конфліктів

Основні питання: Потрактування конфлікту у німецькій соціально-політичній думці: від марксизму до Веберіанства. Конфлікт в теорії модернізації: версія С. Гантінгтона. Економічний конфлікт як рушій глобальної динаміки: пояснення А. Г. Франка. Історична соціологія конфліктів: світ-системний аналіз І. Валерстайна та Г. Дерлуг'яна.

СРС: Поясніть, яке місце проблема конфлікту займала у дискурсі марксизму? Проаналізуйте потрактування конфлікту у соціології М. Вебера. Порівняйте підходи до конфлікту у рамках теорії модернізації та світ-системного аналізу.

Література: 1,7,8,9

Лекція 4.

Тема: Типи політичних режимів та врегулювання соціально-політичних конфліктів.

Основні питання: Типологія політичних режимів: ліберальні демократії, авторитарні / автократичні та ленінські. Формула А. Гіршмана (exit, voice and loyalty) та підходи різних режимів до проблем конфліктів.

СРС: Проаналізуйте, як ленінські режими потрактовували конфлікти на різних стадіях своєї еволюції. Поясніть, який з елементів схеми А. Гіршмана є найбільш поширеним у ліберальних демократіях.

Література:1,19,20

Лекція 5.

Тема: Аналіз соціально-політичних конфліктів у модерних суспільствах: від міждержавного до світ-системного виміру.

Основні питання: Теоретичний рух повернення держави до центру соціально-політичного аналізу: держава як принциповий діяч у політико-адміністративній сфері (ідеї Теди Скочпол та Чарлза Тілли). Модерна світ-система та держави: конфлікти та взаємодія (ідеї І. Валерстайна та Г. Дерлуг'яна).

СРС: Проаналізуйте чинники 30-ти річної війни та її наслідки для міждержавних відносин. Визначте ті фактори, які уможливають аналіз подій у світ-системі впродовж 1914–1945 років як Другої тридцятирічної війни.

Література:10,11,12,13

Лекція 6.

Тема: Міжнародний досвід та практики врегулювання соціально-політичних конфліктів

Основні питання: ООН та її досвід у сфері врегулювання конфліктів. Досвід Євросоюзу як інституції з врегулювання конфліктів.

СРС: Прованалізуйте підходи ООН до врегулювання конфліктів. Визначте основні фактори, які впливають на поставу ЄС щодо врегулювання конфліктів.

Література:14,15,21

Лекція 7.

Тема: Роль історичної спадщини у сучасних соціально-політичних конфліктах: расові конфлікти (на прикладі США).

Основні питання: Соціально-економічна нерівність: наслідки для соціально-політичної сфери. Дискримінаційні практики расового профілювання у сфері боротьби зі злочинністю в США. Ідеологічна поляризація та спадщина рабовласницького Півдня / Конфедерації в США. Програма Build Back Better уряду США як спроба врегулювання расових конфліктів.

СРС: Проаналізуйте чинники Громадянської війни в США. Наскільки питання рабовласництва було визначальним? Проаналізуйте чинники та практики racial profiling з боку правоохоронної системи в США. Проаналізуйте засади урядової програми Build Back Better в США.

Література:22,23,24

Лекція 8.

Тема: Історичні витоки та досвід врегулювання конфлікту у Північній Ірландії.

Основні питання: Історичні витоки конфлікту у Північній Ірландії. Чи був є) конфлікт у Північній Ірландії релігійним? Колоніальна / імперіалістична спадщина як чинник конфлікту. Політичний діалог та компроміс як інструменти врегулювання конфлікту у Північній Ірландії.

Література:25,26,27

Тема: Етно-політичні конфлікти у контексті залежності та недорозвитку (наприкладі Гватемали).
Основні питання: Становлення авторитаризму у Гватемалі у контексті Холодної війни. Дискримінація корінного населення та економічна нерівність як фактори конфлікту у Гватемалі. Міжнародні інституції у врегулюванні конфлікту у Гватемалі.
Література: 28, 29, 30

Семінарські заняття

Семінарське заняття 1.

Тема: Соціально-політичні конфлікти: історія і сучасність
Основні питання: Ключові типи соціальних взаємодій: конфлікт, співпраця та переговори. Види конфліктів. Війна як один з видів конфлікту. Види співпраці. Переговори та медіація.
Література: 2, 3, 16, 17, 18

Семінарське заняття 2.

Тема: Структурні та ідеативні чинники соціально-політичних конфліктів
Основні питання: Ідеологія як «фальшива свідомість». Відмінності між домінуванням та ідеологічною гегемонією. Поняття ідеологічної гегемонії (Антоніо Грамші). Концепт ідеології за Славою Мжижиком.
Література: 4, 5, 6

Семінарське заняття 3.

Тема: Основні концептуальні підходи до пояснення /інтерпретації соціально-політичних конфліктів
Основні питання: Політичний вимір конфлікту. Конфлікт як провал політики (Арістотель). Війна як продовження політики (Фон Клаузевіц). Концепт тринітарної війни. Тотальна війна. Конфлікт з низькою інтенсивністю.
Література: 1, 7, 8, 9

Семінарське заняття 4.

Тема: Типи політичних режимів та врегулювання соціально-політичних конфліктів.
Основні питання: «Війна всіх проти всіх» як базова передумова політичного реалізму. Авторитаризм і війна. Демократія і війна. Право сильного чи сила права. Чи воюють демократії одна з одною?
Література: 1, 19, 20

Семінарське заняття 5-6.

Тема: Аналіз соціально-політичних конфліктів у модерних суспільствах: від міждержавного до світ-системного виміру.
Основні питання: Конфлікти на мікро-, мезо- та макро-рівнях. Специфіка конфліктів співпраці та переговорів за доби пізнього модерну чи капіталізму.
Література: 10, 11, 12, 13

Семінарське заняття 7-8.

Тема: Міжнародний досвід та практики врегулювання соціально-політичних конфліктів.
Основні питання: Право війни у довоєнних конституційних документах. Право на оборону держав після Другої Світової війни. Чи існує «справедлива війна»?
Література: 14, 15, 21

Семінарське заняття 9-10.

Тема: Роль історичної спадщини у сучасних соціально-політичних конфліктах: расові конфлікти (на прикладі США).
Основні питання: Політика пам'яті та конфлікти. Стратегії поводження з колективною пам'яттю заради уникнення конфліктів. Забування війн та конфліктів у політиці пам'яті як механізм врегулювання конфліктів.
Література: 22, 23, 24

Семінарське заняття 11-12.

Тема: Історичні витоки та досвід врегулювання конфлікту у Північній Ірландії.
Основні питання: Специфіка врегулювання конфліктів на релігійному та національному ґрунті у Західній Європі та на Близькому Сході.

Література:25,26,27

Семінарське заняття 13-14.

Тема: Етно-політичні конфлікти у контексті залежності та недорозвитку (на прикладі Гватемали).

Основні питання: Специфіка врегулювання конфліктів в країнах з високим рівнем соціальної поляризації та нерівності. Чи може розвиток допомогти врегулювати конфлікт?

Література:28,29,30

Семінарське заняття 15. Модульна контрольна робота

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота здобувача включає:

підготовка до аудиторних занять – 70 год;

підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;

підготовка до екзамену – 30 год.

Загалом – 104 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування лекційних і семінарських занять є обов'язковим.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Здобувачі мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Для оскарження контрольних заходів здобувач має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі здобувачем особисто на консультації. В разі відсутності порозуміння щодо результату контрольного заходу, формується комісія з викладачів кафедри, яка оцінює процедуру проведення контрольного заходу та претензії здобувача. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>. 3

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Неформальна освіта

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

Політика використання штучного інтелекту

Політика використання штучного інтелекту та її принципи регламентуються наказом «Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Рейтинг студента складається з балів, які він отримує за:

1. відповіді на семінарських заняттях;
2. модульна контрольна робота
3. екзамен

1. Відповіді на семінарських заняттях.

Ваговий бал – 3 бали при відповіді на одне питання. Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює $r_{\text{сем}} = 3 \text{ бали} \cdot 14 = 42 \text{ бали}$.

При відповіді на кожне питання студент отримує:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) якщо при відповіді студент демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, з легкістю і переконливо відповідає на поставлені питання – 3 бали;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями, відповідає на більшість з поставлених питань – 2,5 бали;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та значні помилки, на поставлені питання відповідає слабо, або не відповідає взагалі – 2 бали;
- «незадовільно», відсутня робота на семінарі – 0 балів.

2. Модульна контрольна робота.

Ваговий бал – 8.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», тема розкрита повною мірою (не менше 90% потрібної інформації), робота написана самостійно, відповідає встановленим вимогам та здана вчасно – 7-8 балів;
- «добре», тема розкрита не досить повно (не менше 75% потрібної інформації), наявні незначні відхилення від встановлених вимог, здана вчасно – 6 балів;
- «задовільно», тема розкрита погано та/або наявні суттєві відхилення від встановлених вимог та/або робота здана із суттєвою затримкою – 5 балів;
- «незадовільно», робота не відповідає вимогам – 0 балів.

3. Екзамен.

Ваговий бал – 50.

Екзамен передбачає усні відповіді на питання, перелік яких наведений у додатку 2.

Критерії оцінювання:

- 40-50 балів – студент відповідає на майже всі питання екзамену, демонструє глибоке знання матеріалу, логічно і послідовно його викладає, дає обґрунтовані висновки, вільно оперує конкретними даними, висловлює власну позицію з дискусійних питань, демонструє ознаки теоретичного мислення та соціологічної уяви;
- 30-39 балів – студент відповідає на більшість питань екзамену, демонструє хороший рівень знання матеріалу;
- 20-29 балів – студент відповідає на приблизно половину питань екзамену, демонструє доволі поверхневі знання;
- 0-19 балів – студент відповідає лише на окремі питання екзамену, не має власної позиції, допускає суттєві неточності.

Заохочувальні бали (не більше 10 балів за усі види робіт):

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, «Днях науки ФСП», конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з навчальної дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

Умови позитивної проміжної атестації:

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 12 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 24 бали.

Умови допуску до екзамену:

Умовою допуску студента до екзамену є отримання попередньої рейтингової оцінки не менше як 24 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Рейтингова оцінка здобувача (бали)	Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей (результатів навчання)
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

Можливі відмітки у відомості семестрового контролю:

Не допущено	Невиконання умов допуску до семестрового контролю
Усунено	Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки
Не з'явився	Здобувач, був допущений, але не з'явився на екзамен

Перегляд рейтингової системи оцінювання впродовж семестру

Перегляд РСО може здійснюватися за вмотивованою заявою здобувача, що вивчає ОК, органу студентського самоврядування або профспілкового комітету студентів, поданою на ім'я завідувача забезпечуючої кафедри. Процедура перегляду визначена у розділі 7 Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського
https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologennia_RSO_2025.pdf

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)**ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ**

1. Вирішення конфлікту з позиції сили (за Фукідідом «Історія Пелопонеської війни»)
2. Вплив природи людини на розуміння конфлікту (за Арістотелем «Політика» (книги 1, 4, 5) та Томасом Гоббсом «Левіафан»)
3. Суперечності у суспільстві та їх вирішення у релігійно-філософських текстах різних культур (Біблія, Коран, Артахашастра, Дхаммапада, «Мистецтво війни вчителя Суна»)
4. Теоретичне осмислення міжнародної безпеки в трактаті Гуго Гроція «Про право війни і миру»
5. Теорія війни Карла фон Клаузевіца
6. Особливості поняття миру в ідеалістичному підході Іммануїла Канта.
7. Марксистський підхід до розуміння природи суспільних протиріч.
8. Конфлікт як самостійний предмет досліджень Георга Зіммеля.
9. Порівняйте розуміння конфліктів Карла Маркса та Георга Зіммеля.
10. Функції соціального конфлікту за Льюїсом Козером.
11. Конфлікт в соціології Еміля Дюркгейма.
12. Функціональний підхід в аналізі конфліктів (за роботою Роберта Мертона «Явні і латентні функції»).
13. Ральф Дарендорф про соціальний конфлікт.
14. Теорія ігор у вивченні конфліктів (за роботою Томаса Шеллінга «Стратегія конфлікту»).
15. Історичний підхід Чарльза Тіллі Тіллі у вивченні причин воєн.

ПИТАННЯ НА ЕКЗАМЕН

1. *Різні "моделі людини/Ното" в соціальних науках та їх зв'язок з уявленнями про конфлікти Ното Politicus та уявлення про конфлікти. Ното Economicus та уявлення про конфлікти.*
2. *Ното Sociologicus та уявлення про конфлікти.*
3. *Які три типи соціальних взаємодій важливі при дослідженні війни і миру? Конфліктне бачення світу за Гераклітом. Вирішення конфлікту з позиції сили (за Фукідідом «Історія Пелопонеської війни»). Вплив природи людини на розуміння конфлікту (за Арістотелем «Політика» (книги 1, 4, 5) та Томасом Гоббсом «Левіафан»*
4. *Суперчності у суспільстві та їх вирішення у релігійно-філософських текстах різних культур (Біблія, Коран, Артхашастра)*
5. *Теоретичне осмислення міжнародної безпеки в трактаті Гуго Гроція «Про право війни і миру»*
6. *Теорія війни Карла фон Клаузевіца. Чи є війна "провалом політики"?*
7. *Особливості поняття миру в ідеалістичному підході Іммануїла Канта.*
8. *Методологічний індивідуалізм і уявлення про конфлікти.*
9. *Марксистський підхід до розуміння природи суспільних протиріч. Класовий vs статусний підхід до конфліктів.*
10. *Конфліктологічна парадигма в соціальних науках: підходи, теорії та практики. Конфлікт як самостійний предмет досліджень Георга Зіммеля. Порівняйте розуміння конфліктів Карла Маркса та Георга Зіммеля. Макс Вебер та статусна теорія конфлікту.*
11. *Функції соціального конфлікту за Льюїсом Козером.*
12. *Конфлікт в соціології Еміля Дюркгейма. Конфлікти, як збурення соціальної системи. Чи була у Толкотта Парсонса теорія конфлікту? Ніл Селзнер про стадії розвитку конфліктів.*
13. *Ненасильство, як стратегія. Чи працює?*
14. *Психоаналітичне розуміння соціальних конфліктів. Психоаналітичні техніки для миру. Як це працює?*
15. *Рольові теорії конфліктів. Ральф Дарендорф про соціальний конфлікт. Як його регулювати?*
16. *Чи є різниця між переговорами, медіацією і арбітражем? Що таке діалог заради примирення? За яких умов він можливий, а коли ні? Наведіть аргументи на основі прочитаних робіт.*
17. *Регулювання конфліктів чи їх вирішення? Конфлікти ідентичностей: чому вони виникають? Комунікація за умов конфлікту (за Джоном Бертоном)*
18. *Прикладне дослідження миру. Прийняття рішень за умов конфлікту і кризи. Йохан Галтунг і дослідження "структурного насильства", умов миру. Інституалізація рішень по врегулюванню конфліктної ситуації (за Елеонор Остром). Теорія ігор у вивченні конфліктів (за роботою Томаса Шеллінга «Стратегія конфлікту»). Історичний підхід Чарльза Тіллі Тіллі у вивченні причин воєн.*

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено кандидатом політичних наук, доцентом, доцентом кафедри соціології Багінським Андрієм Владиславовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 16 від 23.06.2026)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 7 від 30.06.2026)